

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 571/2021-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpených Advokátskou kanceláriou KVAŠŇOVSKÝ & PARTNERS ADVOKÁTI, s. r. o., Dunajská 2317/32, Bratislava-mestská časť Staré Mesto, IČO 51 003 848, proti postupu a uzneseniam Krajského súdu v Žiline č. k. 1 Tpo 36/2021-139 z 1. júla 2021 a č. k. 1 Tpo 37/2021-145 z 1. júla 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uzneseniami Krajského súdu v Žiline č. k. 1 Tpo 36/2021-139 z 1. júla 2021 a č. k. 1 Tpo 37/2021-145 z 1. júla 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na stíhanie zo zákonných dôvodov podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenia Krajského súdu v Žiline č. k. 1 Tpo 36/2021-139 z 1. júla 2021 a č. k. 1 Tpo 37/2021-145 z 1. júla 2021 **sa zrušujú** a vec **sa vracia** na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Žiline **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **677,69 eur** na účet ich právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľov

1. Sťažovatelia sa v ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 11. augusta 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojich práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uzneseniami Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 47 Tp 43/2021-96 z 5. júna 2021 (ďalej len „uznesenie okresného súdu č. 1“), č. k. 47 Tp 43/2021-110 z 5. júna 2021 (ďalej len „uznesenie okresného súdu č. 2“; ďalej spoločne aj „uznesenia okresného súdu“) a postupom a uzneseniami Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Tpo 36/2021-139 z 1. júla 2021 (ďalej len „uznesenie krajského súdu č. 1“) a č. k. 1 Tpo 37/2021-145 z 1. júla 2021 (ďalej len „uznesenie krajského súdu č. 2“; ďalej spoločne aj „uznesenia krajského súdu“). Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv, zrušil napadnuté uznesenia a aby ich prepustil na slobodu. Súčasne navrhujú, aby im ústavný súd priznal náhradu trov konania vo výške 677,69 eur, ktorú je krajský súd povinný vyplatiť do 15 dní od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých uznesení a ďalších príloh vyplýva nasledovný stav veci:

3. Uznesením vyšetrovateľa odboru kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline (ďalej len „vyšetrovateľ“) pod č. ČVS: KRP-16/2-VYS-ZA-2021 zo 17. marca 2021 bolo začaté trestné stíhanie a následne uznesením z 2. júna 2021 v spojitosti s opravným uznesením zo 4. júna 2021 vznesené obvinenie [REDAKOVANÉ] pre obzvlášť závažný zločin porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného formou pomoci podľa § 21 ods. 1 písm. d) Trestného zákona, zločin porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona a obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a) a ods. 4 písm. b) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2020. Skutkový základ obvinenia spočíva v tom, že [REDAKOVANÉ] ako konateľ a spoločník [REDAKOVANÉ], v období od marca 2017 do novembra 2018 uzatvoril a podpísal viacero kúpnych zmlúv, ktorými previedol nehnuteľnosti vo vlastníctve uvedenej obchodnej spoločnosti, pričom v kúpnych zmluvách ako účet predávajúceho uviedol súkromný účet [REDAKOVANÉ]. Ďalej [REDAKOVANÉ] ako konateľ a spoločník [REDAKOVANÉ], uzatvoril a podpísal 24. novembra 2016 kúpnu zmluvu, ktorou previedol vlastnícke právo k nehnuteľnosti vo vlastníctve uvedenej obchodnej spoločnosti, pričom v kúpnej zmluve ako účet predávajúceho uviedol svoj súkromný účet. Následne realizoval prevody a výbery finančných prostriedkov z uvedeného účtu, ktorých cieľom malo byť zneprehľadnenie finančných tokov.

4. Uznesením vyšetrovateľa pod č. ČVS: KRP-16/2-VYS-ZA-2021 zo 17. marca 2021 bolo začaté trestné stíhanie a následne uznesením z 2. júna 2021 v spojitosti s opravným uznesením zo 4. júna 2021 vznesené obvinenie [REDAKOVANÉ] pre obzvlášť závažný zločin porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona. Trestnej činnosti sa [REDAKOVANÉ] mal dopúšťať tak, že ako konateľ

a spoločník [REDACTED], v období od marca 2017 do novembra 2018 uzatvoril a podpísal viacero kúpnych zmlúv, ktorými previedol nehnuteľnosti vo vlastníctve uvedenej obchodnej spoločnosti, pričom v kúpnych zmluvách ako účet predávajúceho uviedol súkromný účet [REDACTED].

5. Uznesením okresného súdu č. 1 bol [REDACTED] vzatý do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku. Okresný súd podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) a § 81 ods. 1 Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa písomným sľubom, dohľadom probačného a mediačného úradníka alebo peňažnou zárukou.

6. Uznesením okresného súdu č. 2 bol [REDACTED] vzatý do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Okresný súd podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) a § 81 ods. 1 Trestného poriadku nenahradil väzbu sťažovateľa písomným sľubom, dohľadom probačného a mediačného úradníka alebo peňažnou zárukou. Lehota väzby začala plynúť 2. júna 2021 o 8.55 h.

7. Sťažovatelia podali proti uvedeným uzneseniam okresného súdu sťažnosť. Uznesením krajského súdu č. 1 a uznesením krajského súdu č. 2 boli podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obe sťažnosti zamietnuté.

8. Ako vyplýva z obsahu ústavnej sťažnosti, porušenie svojich práv identifikujú sťažovatelia v prvom rade v nezákonnom spôsobe začatia trestného stíhania, v dôsledku čoho všetky na to nadväzujúce úkony trpia vadou nezákonnosti. Nezákonnosť vedenia trestného stíhania sa podľa názoru sťažovateľov v podstatnom upína na neplatné udelenie súhlasu s ich trestným stíhaním a vecne súvisiace okruhy. Sťažovatelia argumentujú, že *„nakoľko ide o návrhový trestný čin, trestné stíhanie nemožno začať, a ak už bolo začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené, ak je trestné stíhanie podmienené súhlasom poškodeného a nebol súhlas daný. Žiadna z domnele poškodených obchodných spoločností, a to ani [REDACTED].. ani [REDACTED]. nedala súhlas na trestné stíhanie, nedala ho včas, nedala ho prostredníctvom osoby na to oprávnenej] (oprávnenie sa v doterajšom priebehu nepreukázalo ani nezisťovalo), dokonca ani jedna z poškodených spoločností o vzniku akejkoľvek škody alebo jej výške nemala vedomosť. Orgány činné v trestnom konaní iniciatívne začali riešiť domnelú škodu pri subjektoch, ktoré na danom postupe nemali akýkoľvek (prejavený) záujem. Toto považujeme za hrubé porušenie Trestného poriadku a zneužitie práva na strane silových zložiek. Ani jeden z porušovateľov sa touto námietskou nezaoberali.“*

9. Deficit oprávnenia udeliť súhlas s trestným stíhaním sa viaže na osobu [REDACTED]. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že jediným spoločníkom obchodnej spoločnosti [REDACTED], bola v rozhodujúcom čase americká obchodná spoločnosť [REDACTED]. Prokuristom tejto americkej obchodnej spoločnosti bol [REDACTED], ktorý mal súhlasiť s trestným stíhaním ako osoba konajúca menom (prípadne v zastúpení) obchodnej spoločnosti [REDACTED]. Z ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva argumentácia o nedostatočnosti oprávnenia [REDACTED] vykonať procesný úkon súhlasu s vedením trestného konania. Vo vyšetrovacom spise sa nenachádza akýkoľvek titul, z ktorého by pramenilo oprávnenie udeliť súhlas s trestným stíhaním. Právo vyriechnuť súhlas s trestným stíhaním podľa názoru sťažovateľov nepatrí ani k bežnej prevádzke podniku, preto ho nemožno odôvodniť ani relevantnými normami obchodného práva.

10. Ďalšia sťažnostná argumentácia súvisí s dôvodmi väzby a odôvodnením napadnutých uznesení. Sťažovatelia sú názoru, že pozbavenie osobnej slobody (väzobné dôvody a odôvodnenie výrokov) za žiadnych okolností nezodpovedá požiadavkám zákona na dôslednosť, logiku a zrozumiteľnosť. Podľa mienky sťažovateľov úplne absentujú dôvody väzby a konkrétna obava, na podklade ktorej možno rozhodnúť o vzatí do väzby. Podľa sťažovateľov „ani jeden z porušovateľov nedal zrozumiteľný, konkrétny a hlavne logický dôvod prezentujúci obavu alebo súvislosť medzi výpoveďami svedkov / obsahom spisu a dôvodmi väzby“.

11. V systematickej nadväznosti zo sťažnostnej argumentácie vyplýva, že v zmysle ustálenej judikatúry (R 1/1993) «„väzba obvineného, ktorému hrozí vysoký trest je odôvodnená za predpokladu zistenia niektorej ďalšej konkrétnej skutočnosti týkajúcej sa najmä osoby páchatela alebo okolnosti prípadu, ktorý v súvislosti s predpokladanou sankciou odôvodňuje obavu z úteku“. S poukazom na doterajšiu ustálenú súdnu prax, z ktorej vyplýva, že „konkrétnymi skutočnosťami odôvodňujúcimi obavu z možného väzobného následku sa rozumejú len také skutočnosti, ktoré reálne odôvodňujú takúto obavu. Nepostačuje preto len akési hmlisté, neisté a konkrétnymi skutočnosťami dostatočne neodôvodnené podozrenie z následku predpokladaného v ust. § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku. Viedlo by to totiž k nedôvodným zásahom do Ústavou SR zaručenej osobnej slobody“ (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 17.02.2010, sp. zn. 3Tost 3/2010). Skutočnosť, že v priebehu trestného stíhania majú byť vypočutí, prípadne opätovne vypočutí obvinení, svedkovia, prípadne ďalšie osoby, nie je dôvodom väzby, pretože takáto procesná situácia je bežná v každom trestnom stíhaní, ktoré nasleduje bezprostredne po vznesení obvinenia. Alebo povedané inak, vždy po vznesení obvinenia je nevyhnutné vypočuť alebo opakovať výsluchy konkrétnych osôb ako svedkov, prípadne vypočuť aj spoluobvinených, teda je nevyhnutné viesť dokazovanie, avšak potreba vedenia dokazovania v prípravnom konaní ešte nehovorí nič o reálnej hrozbe z konania obvineného... Súd nateraz neodôvodnil svoje rozhodnutie žiadnymi konkrétnymi skutočnosťami, ktoré by odôvodňovali väzobné stíhanie, neboli uvedené a popísané konkrétne aktivity, ktorých by sa obvinení podľa OČTK a súdu mali dopúšťať na slobode, pričom všetky tvrdenia sú iluzórne, možno hovoriť o tvrdeniach v rovine hypotéz a rozporovaných skutočností s poukazom na neurčité výpovede svedkov, ktoré možno odôvodniť tiež podnikateľskými aktivitami, ktoré sa nepriečia zákonu (absentuje vecná, miestna, časová, osobná súvislosť a dôvody). Dovoľujeme si pripomenúť, že stíhaná trestná činnosť, ktorej sa mali obvinení dopustiť, mala prebiehať najmä v období rokov 2016 - 2019, preto vzhľadom na časový odstup od spáchania stíhaného skutku, nie je možné dospieť k záveru, že by nastali také dôvody väzby, ktoré doposiaľ existovali a nevyvolali také konanie obvinených, ktoré má byť dôvodom, resp. nekonkretizovanou obavou v súčasnej dobe. Považujeme za nevyhnutné opätovne vysloviť a zdôrazniť, že väzba predstavuje najzávažnejší zásah do osobnej slobody obvineného, ktorý je prípustný podľa článku 17 Ústavy SR... Mám za to, že k naplneniu materiálnych podmienok väzby podľa ust. 71 ods. 1 Trestného poriadku v predmetnej veci nedošlo. Väzobné dôvody, pre ktoré bola obmedzená osobná sloboda, sa musia opierať o konkrétne skutočnosti vyžadované zákonom, pričom z nich má vyplývať reálna obava z následkov predpokladaných v ustanovení upravujúcom dôvody väzby. Odkaz na svedkov bez uvedenia akejkoľvek súvislosti ich výpovede s dôvodmi väzby bezpochyby nemožno považovať za zákonne spracované odôvodnenie tak významného zásahu do základných ľudských práv, ako je obmedzenie osobnej slobody v podobe umiestnenia v zariadení na výkon väzby.».

12. Kolúzny dôvod väzby, ktorý okresný súd vzhliadol u [REDAKOVANÉ], sa podľa názoru sťažovateľa opiera o výpoveď jedinej svedkyne ([REDAKOVANÉ]). Obava z kolúzneho konania podľa názoru všeobecného súdu pramení z pokynu sťažovateľa daného tejto svedkyňi, ktorého obsahom malo byť odovzdanie účtovníctva a výmaz údajov z počítača. Na to sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi zareagoval, že pri ukončení činnosti konateľa je jeho povinnosťou odovzdať účtovnú dokumentáciu a naďalej nedisponovať akýmkoľvek výstupmi, ktoré by sa mali týkať prevádzanej obchodnej spoločnosti, pretože právo na dispozíciu a kontinuálne nadviazanie na uvedené prechádza na nového konateľa (a spoločníka). Povinnosť konateľa by bola porušená práve v prípade, ak by naďalej uchovával vedené dokumenty a údaje. Ďalej sťažovateľ uviedol: „Je nepochopiteľné, že postup súladný so zákonom sa obvinenému [REDAKOVANÉ] dáva za vinu a účelovo sa používa ako nástroj posväcujúci dôvod jeho tzv. kolúzneho väzobného stíhania, čo považujeme za absurdné, znepokojujúce a neprípustné.“ Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nadväzne na uvedené poukazuje, že s týmito tvrdeniami sa krajský súd nevysporiadal.

13. Nasledovné argumentačné línie sťažovateľov sa upínajú na zásadu prezumpcie nevinoty. Tá bola podľa mienky sťažovateľov porušená zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov. Sťažovateľ argumentuje, že sa naň „*nepochopiteľne nahliada ako na kriminálnika len preto, že vlastnej spoločnosti poskytol pôžičku, a pôžičku si následne len nepriamo poukázal naspäť za účelom vyrovnania. Sťažovatelia z uvedeného dôvodu cítia zo strany štátu krivdu. Nikomu škodu nespôsobili, nikomu nedlžia žiadne peniaze.*“.

14. Naostatok sťažovatelia poukazujú na existenciu ďalších dôvodov, najmä na mienenú skutočnosť, že orgány činné v trestnom konaní nepochopiteľne prevzali iniciatívu a neštandardným spôsobom sa zaujímajú o záujmy podnikateľských subjektov, ktorým zároveň robia právneho zástupcu, čo nedáva akékoľvek racionálne vysvetlenie. Na základe uvedeného sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol o porušení ich označených základných práv a práv garantovaných dohovorom napadnutými rozhodnutiami, aby ich zrušil, prepustil ich na slobodu a priznal im náhradu trov konania.

15. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením č. k. III. ÚS 571/2021-12 zo 14. októbra 2021 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva na stíhanie zo zákonných dôvodov podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

16. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie doručili sťažovatelia ústavnému súdu 29. októbra 2021 prípis, ktorého prílohou bolo odborné stanovisko správcu konkurznej podstaty, expertízne vyjadrenie Ústavu súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity, výsluch č. 1 svedka poškodeného (v zastúpení opatrovníkom – [REDAKOVANÉ]), výsluch č. 2 svedka poškodeného (v zastúpení opatrovníkom – [REDAKOVANÉ]) a znalecký posudok OČTK pribratým znalcom – [REDAKOVANÉ]. Uvedené listiny podľa názoru sťažovateľov dotvárajú celkový obraz účelového a nezákonného trestného stíhania väzobnou formou.

17. Vzhľadom na skutočnosť, že prípis sťažovateľov z 29. októbra 2021 predstavoval len dotvorenie a doplnenie sťažnostnej argumentácie, ústavný súd nepovažoval za potrebné doručiť ho krajskému súdu.

II.

Vyjadrenie krajského súdu

18. Krajský súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril listom č. k. Spr 360/2021 z 5. novembra 2021 prostredníctvom podpredsedu súdu a predsedu senátu.

19. Predseda senátu krajského súdu sa s argumentáciou uvedenou v ústavnej sťažnosti nestotožnil. Z vyjadrenia vyplýva, že *«obidvaja obvinení sú v súčasnosti stíhaní v prípravnom konaní pre obzvlášť závažné zločiny definované v ustanovení § 11 ods. 3 Tr. zák. Dôvodnosť podozrenia, na základe ktorého bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie [redacted] a [redacted], bola v čase rozhodovania krajského súdu o ich väzbe potvrdená priebežne vykonanými dôkazmi v prípravnom konaní. Nelegálnosť jednotlivých finančných transakcií preukazovali výpovede svedkov, a to konkrétne [redacted], [redacted], ako aj [redacted] a taktiež zabezpečené listinné dôkazy. Dôvodnosť podozrenia zo spáchania stíhaného trestného činu bola podložená aj príslušnými dokladmi a vyjadreniami Daňového úradu Žilina, ako aj zaistenými účtovnými dokladmi relevantných obchodných spoločností. Z uvedeného dôvodu v danom štádiu trestného stíhania krajský súd dospel k záveru, že trestné stíhanie obvinených bolo vedené na základe príslušných ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku. Podľa názoru krajského súdu, ako aj judikatúry Ústavného súdu SR dôvodné podozrenie nie je potrebné dokladať aj dôkazmi (IV. ÚS 124/2003). Bolo by to, vychádzajúc aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, „nelogické, aby pre účely čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, t. j. na uvalenie väzby, bol trestný čin jednoznačne definovaný a aj preukázaný, pretože to je cieľom vyšetrovania a súdneho konania, normálny priebeh ktorého má práve zabezpečiť vyšetrovacia väzba obvineného“ (rozhodnutie Komisie vo veci sťažnosti Č. 8087/77 z 3. mája 1978). V dôsledku toho má vyšetrovacia väzba zabezpečiť „nerušený priebeh oficiálneho vyšetrovania a nadväzujúceho súdneho konania“ (rozhodnutie Komisie v prípadoch sťažnosti Č. 8224/78 z 5. decembra 1978, sťažnosti č. 8118/78 z 19. marca 1981, sťažnosti č. 8339/78 z 12. júla 1979 a iné). V zmysle uvedených skutočností preto krajský súd zastáva názor, že namietané trestné stíhanie obvinených, vedené na základe dôvodného podozrenia, bolo v celom rozsahu zákonné a dôvodné. Už v napadnutých rozhodnutiach o ich sťažnostiach krajský súd uviedol, že v konaní o zaistení osôb sťažovateľov nerozhodoval o vine v trestnom stíhaní.».*

20. Predseda senátu krajského súdu v závere vyjadril právny názor o neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Zdôrazňuje, že *„až celkové výsledky vykonaného vyšetrovania v prípravnom konaní budú riadnym podkladom na vydanie relevantného rozhodnutia vyšetrovateľa, resp. prokurátora o jeho skončení. V neuvedených podrobnostiach krajský súd odkazuje na odôvodnenia napadnutých rozhodnutí okresného, ako aj sťažnostného súdu, ktoré v trestnom konaní z hľadiska obsahu tvoria jednotu.“*

21. Podpredseda krajského súdu sa s vyjadrením predsedu senátu v plnom rozsahu stotožnil. V závere svojho vyjadrenia navrhol, aby ústavný súd z uvedených dôvodov ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyhoviel.

22. Ústavný súd zaslal 10. novembra 2021 vyjadrenie krajského súdu právnomu zástupcovi sťažovateľov s možnosťou sa k nemu vyjadriť do 10 dní odo dňa doručenia prípisu ústavného súdu. Právny zástupca sťažovateľov oprávnenie na vyjadrenie nevyužil.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

23. Jadrom podanej ústavnej sťažnosti v rozsahu, v akom bola prijatá na ďalšie konanie, sú v podstate dve námietky. Sťažovatelia poukazujú na nedostatočné odôvodnenie zákonnosti trestného stíhania, v dôsledku čoho má ich trestné stíhanie byť vedené nezákonne. Následne poukazujú na deficit odôvodnenia, pokiaľ ide o jednotlivé väzobné dôvody, z čoho usudzujú, že do väzby boli vzatí nezákonne.

24. Pokiaľ ide o nedostatok odôvodnenia začatia trestného stíhania, sťažovatelia sú v podstatnom toho názoru, že krajský súd sa v napadnutých uzneseniach nezaoberal námietkou o nespôsobilosti [REDACTED] udeliť súhlas s vedením trestného stíhania. Predmetnej sťažnostnej argumentácii musí ústavný súd na tomto mieste prisvedčiť.

25. Ústavný súd podotýka, že ústavná sťažnosť, pokiaľ ide o vysporiadanie s perfektnosťou súhlasu poškodeného s trestným stíhaním, nastoľuje celkom zásadnú otázku samotnej prípustnosti vedenia trestného stíhania. To ústavný súd nemohol ponechať nepovšimnuté, a to predovšetkým s prihliadnutím na čl. 17 ods. 2 ústavy, podľa ktorého nikoho nemožno stíhať inak ako spôsobom, ktorý ustanoví zákon (m. m. napr. II. ÚS 185/2020). Predmetné okruhy teda ústavný súd hodnotí z ústavnoprávneho hľadiska ako zásadné.

26. Nadväzne na uvedené ústavný súd akcentuje, že sťažovatelia v sťažnostiach proti uzneseniam okresného súdu predostreli celkom konkrétne argumenty, pre ktoré nemohol [REDACTED] [REDACTED] platným spôsobom udeliť súhlas s vedením trestného stíhania. S touto argumentáciou sa krajský súd vo svojich rozhodnutiach nevysporiadal. Vo vzťahu k zákonnosti trestného stíhania sa krajský súd obmedzil na formálne konštatovanie o tom, že trestné stíhanie je vedené zákonne, a následne poukázal výlučne na časové aspekty udelenia súhlasu poškodeného. Krajský súd však ani náznakom nevyvrátil sťažnostné námietky založené na právnom názore, že súhlas s trestným stíhaním udelil subjekt, ktorý na to nemal oprávnenie.

27. V predmetnej súvislosti je teda ústavný súd názoru, že vzhľadom na absenciu akejkoľvek reakcie krajského súdu na argumenty, ktorých obsahom je spochybnenie platnosti udelenia súhlasu poškodeného s trestným stíhaním, sú uznesenia krajského súdu v predmetných častiach ústavne neudržateľné. Ústavná neudržateľnosť spočíva v tom, že obe uznesenia sú v už prezentovaných intenciách odôvodnené nedostatočne. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti považuje za dôvodnú a pristúpil k vysloveniu porušenia označených práv sťažovateľov a k zrušeniu napádaných uznesení. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu náležite sa vysporiadať s argumentáciou sťažovateľov o tom, že súhlas s ich trestným stíhaním nebol udelený platne.

28. Pokiaľ ide o odôvodnenie väzobných rozhodnutí, na tomto mieste ústavný súd osobitne akcentuje, že závery väzobných súdov musia byť preskúmateľné, pričom základným predpokladom preskúmateľnosti je dostatok dôvodov, ich jasná formulácia a priradenie týchto dôvodov ku konkrétnym okolnostiam posudzovanej väzobnej veci (m. m. napr. IV. ÚS 171/03). Ústavný súd tiež pripomína, že účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru aj čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je poskytnutie práva osobám, ktoré boli pozbavené osobnej slobody, spočívajúceho v možnosti súdnej kontroly rozhodnutí a opatrení, na základe ktorých bol zásah do ich osobnej slobody vykonaný. Medzi záruky, ktoré garantujú tieto články, nepochybne patrí aj právo osoby predložiť súdu argumenty

a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe (m. m. napr. I. ÚS 250/2014, III. ÚS 84/06, III. ÚS 291/06), ako aj právo osoby na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody či skutkové okolnosti svedčiacie pre i proti odkloneniu sa od pravidla rešpektovania osobnej slobody a musia tieto dôvody uviesť vo svojich rozhodnutiach (rozsudok ESLP vo veci Sorokin v. Rusko, § 55).

29. Dôvodnosť zodpovedajúcej časti sťažostnej argumentácie posudzoval ústavný súd v naznačených líniách najskôr vo vzťahu k [REDAKOVANÉ], následne vo vzťahu k [REDAKOVANÉ], a to osobitne v relácii k podstate jednotlivých dôvodov, pre ktoré boli sťažovatelia vzatí do väzby.

30. [REDAKOVANÉ] bol vzatý do väzby z dôvodov normatívne objektivizovaných v § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku.

31. Dôvod tzv. útekovej väzby [REDAKOVANÉ] podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku oprel krajský súd o charakter, spôsob a závažnosť trestnej činnosti. V konkrétnostiach poukázal krajský súd na hrozbu uloženia vysokého trestu (12 až 20 rokov), značné finančné prostriedky, ktorými sťažovateľ disponuje, jeho predošlé cezhraničné pohyby a existenciu väzieb v zahraničí.

32. Ústavný súd konštatuje, že prezentované závery krajského súdu vo vzťahu k tzv. útekovej väzbe sťažovateľa neboli v ústavnej sťažnosti relevantným spôsobom spochybnené. Sťažovateľ pred ústavným súdom poukazuje na rozhodnutie R 1/1993 a tvrdí, že tento väzobný dôvod je založený iba na výške jemu hroziaceho trestu. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu č. 1 však vyplýva, že krajský súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil viaceré faktory, medzi nimi aj fázu trestného stíhania a okolnosti na strane sťažovateľa, napríklad jeho osobné a rodinné pomery. Predmetné okolnosti vo svojom súhrne predstavujú podľa ústavného súdu dostatočné a ústavnoprávne akceptovateľné odôvodnenie výroku uznesenia krajského súdu č. 1. Z uvedených dôvodov teda ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

33. Pokiaľ ide o dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (tzv. kolúzna väzba), ústavný súd musí prisvedčiť sťažostnej námietke o nedostatku odôvodnenia uznesenia krajského súdu č. 1.

34. Ústavný súd vo vzťahu k tzv. kolúznej väzbe [REDAKOVANÉ] prioritne poukazuje na uznesenie okresného súdu č. 1. Z neho vyplýva, že existencia tohto dôvodu väzby sa v konkrétnostiach opiera výlučne o výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ]. Následne sa okresný súd obmedzil na všeobecné konštatovanie, podľa ktorého sa obava z tzv. kolúzneho konania „neodvodzuje len vo vzťahu ku svedkom, ktorých v tejto veci bude ešte v ďalšom konaní potrebné vypočuť, ale aj všeobecne k ešte nevypočutým a neznámym svedkom a do budúcnosti aj k predkladaniu rôznych dôkazov komplikujúcich náležité zistenie skutkového stavu a tým marenia objasňovania skutočností dôležitých pre trestné stíhanie“.

35. V nadväznosti na to ústavný súd podotýka, že v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu č. 1 boli prezentované konkrétne argumentačné línie, ktoré spochybňujú možnosti založenia väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku na výpovedi svedkyne [REDAKOVANÉ]

██████████ Sťažovateľ predovšetkým celkom konkrétne a vecne odôvodnil, prečo dal tejto svedkyni pokyn na vymazanie údajov z počítača v súvislosti s odovzdaním účtovníctva. Uvedený argument, predstavujúci jedinú konkrétnu preskúmateľnú skutkovú okolnosť, na ktorú sa upína tzv. kolúzny dôvod väzby, ostal zo strany krajského súdu bez odozvy. Po preskúmaní uznesenia krajského súdu č. 1 teda ústavný súd musí skonštatovať, že v jeho odôvodnení sa odpoveď na túto jedinú konkrétnu a podstatnú námietku sťažovateľa nenachádza. Z tohto dôvodu je táto časť uznesenia krajského súdu č. 1 ústavne neudržateľná. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti považuje za dôvodnú. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu náležite sa vysporiadať s argumentáciou, ktorou sťažovateľ obhajoval pokyn daný svedkyni ██████████.

36. Pokiaľ ide o dôvod tzv. preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ústavný súd už viackrát vyriekol, že v tomto ustanovení sú obsiahnuté tri relatívne samostatné dôvody väzby, na ktorých naplnenie musia byť splnené osobitné podmienky. Vzatie do väzby pre riziko pokračovania v trestnej činnosti nevyhnutne predpokladá už predchádzajúce spáchanie aspoň jedného dokonaného trestného činu (m. m. napr. II. ÚS 597/2012).

37. Ústavný súd ďalej upriamuje pozornosť na svoju ustálenú prax, podľa ktorej skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. napr. I. ÚS 13/00, II. ÚS 246/2010). Keďže sťažovateľ bol v minulosti celkom štyrikrát súdne trestaný, a to pre rôznorodú trestnú činnosť, ústavný súd je názoru, že záver krajského súdu o existencii dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je z hľadiska ústavnoprávneho odôvodnený dostatočne preskúmateľným spôsobom. Uznesenie krajského súdu č. 1 je v tomto aspekte odôvodnené v ústavne akceptovateľnej miere. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

38. ██████████ bol vzatý do väzby z dôvodu normatívne objektivizovaného v § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Dôvod tzv. útekovej väzby oprel krajský súd o charakter, spôsob a závažnosť trestnej činnosti. V konkrétnostiach poukázal krajský súd prioritne na hrozbu uloženia vysokého trestu (12 až 20 rokov). Takéto určenie výmery trestnej sadzby nie je správne, pretože za trestnú činnosť, za ktorú je sťažovateľ stíhaný, možno uložiť trest odňatia slobody vo výmere 10 až 15 rokov. Avizovanú diskrepanciu však ústavný súd považuje len za písársku chybu a je názoru, že aj výmera trestu odňatia slobody v rozmedzí od 10 do 15 rokov predstavuje v konkrétnostiach danej veci hrozbu vysokým trestom. Ďalej krajský súd poukázal na cezhraničné pohyby sťažovateľa, dostatok finančných prostriedkov, ktorými disponuje, a absenciu väzieb na miesto jeho súčasného pobytu. Takéto argumentačné línie sú podľa názoru ústavného súdu ústavno-právne udržateľné (pozri aj bod 32 tohto nálezu). Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

39. Ústavný súd v závere tiež podotýka, že ústavnú konformitu tzv. útekovej väzby ██████████ ██████████ nie je spôsobilé spochybniť ani prepustenie sťažovateľa z väzby uznesením okresného súdu č. k. 47 Tp 43/2021-222 z 30. augusta 2021. V predmetnom rozhodnutí totiž okresný súd uznal dôvodnosť väzby a len vzhľadom na iné okolnosti, ktoré v danej trestnej veci existovali v relácii k sťažovateľovi, ju nahradil procesnými nástrojmi tam uvedenými.

40. Pre skutočnosť, že dôvodom parciálneho vyhovievania ústavnej sťažnosti vo vzťahu k [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] bola výlučne nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu, ktorá bráni preskúmať dôvodnosť obmedzenia osobnej slobody väzbou, ústavný súd nerozhodol o jeho prepustení na slobodu. Ústavný súd v tomto smere považoval za potrebné vrátiť vec na ďalšie konanie všeobecnému súdu, ktorého úlohou bude priniesť relevantnú odpoveď na sťažnostnú námietku deficitu odôvodnenia väzobného stíhania [REDAKOVANÉ] z dôvodu objektivizovaného v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

41. Aj napriek skutočnosti, že [REDAKOVANÉ] bol medzičasom prepustený z väzby na slobodu, ústavný súd vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie z dôvodu nedostatkov v odôvodnení napadnutého uznesenia, ktoré sú špecifikované v bode 27 tohto nálezu. Ústavný súd však nevyhovел návrhu sťažovateľa, aby všeobecný súd rozhodol o jeho bezodkladnom prepustení z väzby na slobodu. Ústavný súd permanentne podotýka, že o väzbe je možné rozhodovať výlučne s účinkami *pro futuro*, teda len do budúcnosti, nie so spätnou účinnosťou (m. m. napr. I. ÚS 87/04, I. ÚS 217/05, I. ÚS 237/2015, I. ÚS 82/2019, I. ÚS 107/2021, II. ÚS 108/08, II. ÚS 595/2012, II. ÚS 111/2018, II. ÚS 178/2018, II. ÚS 200/2019, III. ÚS 322/05, III. ÚS 16/2021, III. ÚS 347/2021). Petit ústavnej sťažnosti je v tejto časti v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou ústavného súdu nevykonateľný (m. m. napr. I. ÚS 686/2016).

IV.

Trovy konania

42. Zistené porušenie základných práv sťažovateľov odôvodňuje, aby im krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré im vznikli zastúpením advokátom. Sťažovatelia si uplatnili nárok na náhradu trov konania vo výške 677,69 eur, ktorú im ústavný súd priznal. Výška náhrady eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky) vo výške 181,17 eur za jeden úkon právnej služby. Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Každý zo sťažovateľov má nárok na plnú náhradu za prevzatie a prípravu zastupovania v roku 2021. Podanie ústavnej sťažnosti z hľadiska jej obsahu považuje ústavný súd za spoločný úkon pri zastupovaní dvoch osôb, a preto v tejto časti znížil každému sťažovateľovi nárok na náhradu o 50 % (95,58 eur). Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] ústavný súd priznal spolu 271,75 eur, sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] 271,75 eur, čo úhrnom predstavuje 543,50 eur. K tejto sume je potrebné podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať paušálnu náhradu výdavkov vo výške jednej stotiny výpočtového základu (10,87 eur) za každý úkon právnej služby, kde si sťažovatelia uplatnili spolu 21,74 eur. Keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, je podľa § 18 ods. 3 vyhlášky potrebné pripočítať k odmene 565,24 eur daň z pridanej hodnoty vo výške 113,09 eur, spolu teda 678,29 eur. Pretože si však sťažovatelia uplatnili len 677,69 eur, priznal im ústavný súd len túto sumu. Ústavný súd nepriznal sťažovateľom odmenu za prípis k sťažnosti prijatej na ďalšie konanie z 29. októbra 2021, keďže naň sťažovatelia neboli ústavným súdom

vyzvaní a doložené listinné dôkazy nepovažoval ústavný súd za rozhodujúce pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti v rozsahu sťažnostných námietok.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2022

Peter Straka
predseda senátu